

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumerarea se face în Săbiu la expeditorul foiei pe afară la c. r. poste cu bani, găsit prin scrisori francate, adresate către expeditorul. Prețului prenumerării pentru Săbiu este pe anu 7 fl. v. a. ear pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. iera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princip. și țier streine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platesc pentru întâia oră cu 7 cr. sirula, pentru a doua oră cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

Nr 16 ANULU XXI.

Săbiu, in 25 Februaru (9 Mart.) 1873.

Intr'o ședință a comisiunii școlare din dieces'a reformată de preste Tis'a ținută în Dobretinu, s'a dezbătut și proiectul ministerului în privința organizării școlilor medie, asupra căruia profesorii din Dobretinu și-au dat părerea într'acolo: ca proiectul acest'a, încredințându cauz'a învețământului dimpreună cu denumirea profesorilor ministerului, vătămă autonomi'a bisericească a protestanților; nu țin de potrivit scopului a propune două limbi nouă în clasele următoare un'a după alt'a; ca profesorii aplicând la școle medie confessionale să fie detori a ascultă trei ani la universitățile din afară, nu este de aprobat, ci în locul acestei să se înființeze la toate școlele superioare protest. preparandii de profesori; să se susțină și pe venitoriu solemnitățile obicinuite la examenele publice anuale; statului numai atunci i-aru compete dreptul de a denumi pre directorul școlilor medie confessionale, dacă regimul va suportă cel puțin jumătate din toate cheltuielile școlii respective; suprainspecțiunea statului de o potrivă asupra școlilor confessionale și de statu nu se poate primi, de ore-ce aru fi deprimătoare pentru spiritul liberu protestanticu, dară nici nu e de lipsă, căci suprainspecțiunea acest'a o poartă autoritatea bisericească.

Dep. Parteniu C o s m 'a a interpelat în șed. din 3 Martiu pre ministrul de culte și instrucțiune publică în afacerea subvenționării gimnaziului nostru din Brăsovu.

Interpelatiunea acest'a, după cum asigura „Federațiunea” este o urmare a unei intemplerii, careă deca este adevărată, trebuie să dicem că e unu fenomenu foarte tristu alu referinței majorității dietale față cu lipsele poporului. Dep. G o z m a n u vorbi în ședința din 3 Martiu pentru urcarea subvențiunii clerurilor române și făcu totu odată propunerea că sum'a preliminară pentru gimnaziul din Brăsovu să se dea fără condițiune. Asemenea propunere făcu și dep. B o n c i u. Ministrul T r e f o r t dechiară că condițiunea nu e pusă de densulu și asiă nici nu țin la dens'a. Diet'a dice „Fed.” eră mai pre aci să voteze sum'a necondiționată, pre cându presedintele dietei incurcă totu lucrulu, și pre dep. C o s m 'a nu-lu lasă la cuvântu. Motivele presidentului dietei suntu fără temei dară an invinsu, pentru că fu cestiunea de unu gimnaziu românesc; în realitate inse e vorb'a de înaintarea culturi și instrucțiunii și din motive prejudiciose diet'a votăza contra acestor'a că să dovedesca că nu iubesc pre totu fiii patriei.

In F r a n c i 'a se cerne de multu, dară încă nu s'a ajunsu la unu regim definitivu.

Din S p a n i 'a sosescu sciri îngrititoare. Carliti se dice că disponu de 35,000 oameni bine armați și echipați, cari în o luptă cu trupele guvernului au reportat o victorie asupra acestor'a și acum amenință cetatea Pampeluna. Alte sciri descoperu că socialistii din Franci'a, între cari renumitul C l o s e r e t, voiescu să strabată în Spani'a că să ajute la introducerea socialismului.

Diet'a Ungariei.

Ședința din 24 Februaru a casei deputatiloru o deschide presedintele B i t t o la 10 ore. Pre fotoliile ministeriale erau: Z i c h y, T r e f o r t, P a u l e r. După formaliele obicinuite se face o interpelatiune în afacerea autonomiei bisericei catolice și apoi se trece la ordinea zilei, la care sta mai întâiu pertractarea raportului comisiunii financiale despre examinarea socotelilor finali până inclusiv 1871. Comisiunea financiară propune ca cas'a să insarcineze pre comisiunea financiară în sesi cu examinarea socotelilor finali și cu con-

cederea ca raportulu de examinare să-lu poată asterne d'abiă în sesiunea viitoare și ca comisiunea financiară să se întărească cu 6 membri pentru durată acestui elaboratu.

L. S z e l l recomandă că referințe primirea propunerii comisionale, și după aceea îndată se și primesce propunerea.

B r. D. P r o n a y aduce, că notariu alu casei magnatiloru, proiectele de lege pertractate și primite de acea casă, despre sporirea listei civile și despre contractele încheiate cu Belgi'a pentru estradarea reciproca a criminalistiloru ordinari.

După aceste continuă cas'a dezbateră despre bugetulu ministrului de agricultură, industrie și comerțu. — După ce vorbescu în ședința de astăzi K. S z e l l, P. S o m s s i c h și G. R e m e t e, se resolvescu cu totulu bugetulu de comerțu. După toate acestea se radica ministrul de instrucțiune T r e f o r t și și țin cuventarea sea de programu. Elu constată cu indostulire că în țier'a întreaga se arată unu interesu viu pentru afacerea instrucțiunii. Bugetulu instrucțiunii din astu anu e cu multu mai mare decâtu celu din altu anu. Plus-recerinti'a se cauzează prin spesele mai mari, cari suntu necesari pentru universitatea din Pest'a. La acest'a universitate trebuie să se creeze mai multe catedre nouă. Ce se țin de profesori pentru aceste catedre, ei se potu chemă și din strainatate deca în patria nu se voru află. Afară de ministrul de instrucțiune mai vorbescu I. O l a h, G. T a r n o c z y și A l. K ö r m ö n d y și apoi se încheia ședința.

Ședința din 25 Februaru a casei deputatiloru o deschide presedintele B i t t o la 10 ore. Pre fotoliile ministeriale erau: T r e f o r t, P a u l e r, Z i c h y și S z e n d e. După une-altele neînsemnate se trece la ordinea zilei și se continuă dezbateră despre bugetulu ministrului de instrucțiune și culte. — G. K o n d r o n y impută ministrului T r e f o r t că în vorbirea de ieri nă amintitu nimică despre afaceri de cultu prin urmare nici despre afacerile serbiloru gr. or. Vorbitoriulu dorește că câtu mai îngraba să se pasiască pre terenulu acțiunii și pre langa aceea să se porcădă din punctulu de vedere alu legalității. În privința acest'a, trebuie să se convõe câtu mai îngraba congresulu serbescu și să se facă posibile alegerea patriarhului.

Afără de acest'a mai vorbescu la obiectulu dela ordinea zilei I. S c h v a r z, I. K u n t z, A. M o l n a r, I r a n y i și C s e u g e r y și apoi se încheie ședința.

Ședința din 26 Februaru o deschide presedintele B i t t o la 10 ore. Pre fotoliile ministeriale erau: Z i c h y, T r e f o r t și P a u l e r. După autenticarea protocolului anencia presedintele primirea prea înaltei scrisori a M. Sele dela ministru presedintele, prin care se convoca comisiunile (delegatiunile) esmitande pentru pertractarea afacerilor comune pre 2 Aprilu a. c. la Vien'a. Scrisoarea r. se va tipari și pune pre Lună viitoare la ordinea zilei. — După acestea se face o interpelatiune și apoi se trece la ordinea zilei, la care sta propunerea ministrului de justiție, în urm'a cărei'a proiectulu de lege despre regularea provisorie a procedurii criminale să se predea spre o pertractare anterioară unei comisiuni speciale formanda din 15 membri. Alegerea membriloru acestei comisiuni se va face în ședința de Sambat'a viitoare. — După acestea se continuă dezbateră generală despre bugetulu ministrului de instrucțiune și cultu.

Dintre toate cuventările de astăzi, a lui Ang. P u l s s k y e cea mai momentosă. Elu țin, între altele, revisiunea legi pentru școlele populare de necesarie, însă nu relativu la principiile ei. Tocmai din acest'a cauză elu nu poate consenti cu ide'a că ministerulu de cultu să se despartiescă de alu instrucțiunii; statulu care n'are mijloce destule pentru acoperirea speselor instrucțiunii întregi, nu se

poate pune în o contradicțiune principiale cu biseric'a, trebuie însă să nesuescă (statulu) a se folosi de mijlocele confessioniloru. Vorbitoriulu țin de necesariu ca supraveghierea statului preste școlele confessionale nu numai că să nu se suspenda, ci din contra să se mărescă, și recomandă că să se primască în legea școlilor populare minimulu lefei invetiitoriloru confessionali.

Démna de amintitu mai este cuventarea lui S o m s s i c h, care apera preotimea catolică a Ungariei contra atacuriloru aprige a lui I r á n y i.

Epistola deschisă.

C l u s i u, 14 Februaru 1873.

(Urmare din nr. tr.)

Interesele cele mai vitale ale națiunii noastre, câtu respectele umanitare și patriotice, ne impun nouă intielegentiei române de o detorință sântă și neamanabilă, că să nu privim cu indiferentismă această calamitate deplorabilă, ci că cautand și aflând cauzele pauperismului să ne străduim cu totu zelulu și cu toate mijlocele posibile, onorifice și legale, a delatură cauzele seraciei, și a promovă bunăstarea și cea materiale a poporului.

Vai, aru fi urmasiloru și stranepotiloru noștri, vai, aru fi națiunii române, deca amu înțelasă a implini și încă fără amenare și conscientiosu acestu oblegamentu sântu alu nostru. În acestu casu funestu cea mai mare parte a țieraniloru români și apoi împreună cu ei și mare parte a onoratoriiloru în restempu de o sută de ani aru fi desbracați de tota averea mobilă și imobilă; pământulu strabun aflatoriu astăzi încă în mâinile românilor, aru merge pre mâni straine, și națiunea română nu aru mai fi altă decât o cetă de dileri, nisce turme de proletari și cersitori încă de o stare dora și mai deplorabilă decât a fostiloru eloti ai timpuriloru barbare, de ore-ce acesti'a de nu de alt'a, s'au potutu bucură baremu de o bună sanătate și țaria tropesca, fiindu bine desvoltati și robusti, până cându — deca din cauzele seraciei noastre însuși numai beti'a nu amu fi în stare a o estirpă și esilă câtu de curendu dintre noi; depotentisatoriulu veninu a vinarsului intru atât aru enervă și degeneră soiulu celu vengiosu, frumosu și bine facutu alu românilor, în decursulu unui seculu, ca le-aru deveni o satiră amară în gură, deca voru mai cutedi a se mandri cu descendentii lor dela legiunile și coloniile voinice robuste ale divului Traianu, ba și în respectulu numericu românii s'au imputenă foarte tare. Esemplu ne suntu indianii, vechii locuitori, moscenii Americii nordice, cari mai vertosu chiaru din cauzele susu atente precum se scie de comunu din mai multe milioane câte au numerat până atunci, până ce albi europeni nu s'au facutu să cunoscă vinarsulu, mai apoi s'au imputenat în asiă mesura, câtu abă mai suntu trei seu patru sute de mii, și și acesti remasi suntu mare parte degenerati de totu.

Să ne apere cerulu de o asemenea sorte, de care numai de-ti aduci aminte și sfâșia anim'a de neesprimabilă dorere. — Dară și bunulu Ddieu numai atunci ne va ținé demni de prea puterniculu seu ajutoriu, deca noi încă vomu face celu cu ce suntu demeri.

Departe stau de aceea, că să dicu, cumca foile noastre nu-si bată capulu de felu pentru cauzele noastre materiale, ba recunoscă deplinu nesuțiile prea laudabile desvoltete și pre acestu terenu, din partea pr. st. d-văstră și acelorulalte foi române, și cu mare bucuria vediu-i, că la anulul nouu chiaru din îndemnul îmbunătățirii stărei materiale a poporului a aparatu și o foia specială „Economulu”. Dară în zădaru ve osteniti singuru d-văstră pr. st. dd. redactori numai cu unu putienu, cari se interesează viu de cauzele noastre; căci ostenelele d-vă-

stra — privéscă acele cauzele noastre politice, s'au înaintarea intelectuală, morale ori materiale a națiunii, nu voru fi încoronate de bune efecte dorite — până ce din partea acelor a la cari vorbitu nu ve-ti fi spriginiti indetula mesura. — Scimu toti ca natiunea româna parte din vitregitatea mai cu s'ema a timpurilor trecute, parte chiar si din propri'a vina a noastră — este remasa foarte îndreptu; scimu prea bine si aceea, ca într'atâtia seclii n'amu peritu de pre fati'a pământului, acest'a — de-si ne imple cu ore-care târia morale despre vengios'a vitalitate a n'émului romanescu, dara totusi in sine nu e inca o garantia deplina ca individualitatea noastră nationale vomu poté-o conservá si pre venitoriu. — Seclulu presentu in multe se difere de cei trecuti, care poporu acum nu desvôlta destula energia in aperiarea sea, care nu se silesce a repará scaderile, a se mantui de vitirile sele si nu desvôlta o laboriositate necurmata si nu se nesuesce a se apropiá câtu de curendu de gradulu înaintârei popóreloru celor adevératu culte in tóte ramurile sie necesarie, a sciintieloru, arteloru, a economiei-rationale, a industriei etc. etc., unu atare poporu fâra mantuire este espusu perirei. — Noi românii unu poporu relative asiá de micu, nu avemu ce felu poteri superflue: Cându — cá acum — trebuie sa ne straduimu cu indiectie silintie de a repará in tempu scurtu atâtea scaderi câte avemu, atunci, atunci necum sa fia prijosá, dara e neaperatu necesarie energiós'a conlucrare a tuturor filoru natiunei.

Nu e de ajunsu dara, cá sa lucre numai unii, i'era partea cea mai mare sa privéscă cu manile in sinu fatigieile acelor putieni (asemenavere mai cu ale lui Sisiphu a mitologiei), ci in mare labóre a regenerârei unei natiuni remase asiá de tare îndreptu cá a noastră, este de lipsa cá sa apucâmu toti la lucru si cumca in lini'a prima noi intelegint'a româna sa implinimu cu unu zelu neadormitu obligamentele noastre sacre cátra natiune si patria.

Aci inse, precum si in tóte treburile noastre nationale, ne sta in cale o foarte mare pedeca adeca indiferentismulu prea latitu, séu cu altu cuventu ne pasarea.

Tempulu e scumpu, nu potemu acceptá pâna ce va succresce o alta generatiune mai vigorósá si de o crescere mai nationale si patriotica, ci noi generatiunea presenta insusi trebuie sa incepemu lucrulu fâra intardiare.

Deci dupa parerea mea e foarte necesariu, cá propus'a consultatiune a pr. on. dd. redactori, sa se intinda si asupr'a cestiunei ca: óre cum s'aru poté desceptá din letargia partea aceea a generatiunei presente, care patimesce in bôl'a indiferen-

tismului, si pre venitoriu cum s'aru poté mantui natiunea de acésta cangrena, carea face imposibile o repede înaintare, si in ce tipu s'aru puté stérni indemnu in toti filii natiunei spre o via interesare pentru totu ce privesce binele poporului, si înflorirea natiunei si a patriei?

Nu sum asiá increditu, cá sa me tienu capace a ve dá invetiaturi, de ore-ce inse si eu mai de multe ori amu mediatu asupr'a întrebârei susu atinse, binevoiti a-mi concede cá sa-mi spunu opiniunile mele modeste.

Incâtu pentru midilócele generali, eu tóte câte amu socotitu de priincióse de a servi spre estirparea nepasârei si spre a reinviá si generalisá indemnu la conlucrare pentru binele publicu, dejá amu detaliatu indisertatiunea-mi tiennea in 1868 la Gherla cu ocaziunea adunârei generale a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului român*).

Nevoindu a prelungi epistol'a acést'a me restringu a ve rugá, cá sa binevoiti a ve luá ostenele de a recei nr. 15, 16, 17 si 18 a „Transilvaniei“ din anul 1870, in cari se afla tiparite tóte acele propuneri ale mele, cari au referintia la cestiunea presenta.

(Va urmă.)

Calea ferata Sabiu—Turnu-rosiu—Rimnicu—Pitesti.

Resinari, 9 Febr. st. v.

(Br.) In „Telegr. Rom.“ nrii 5, 7, 9 si 11, a. c. s'au ventilatu din punctu de vedere alu ro-

*) Modestele mele propuneri s'au fostu primitu in unanimitate, de aceea pr. on. adunare generale, si punerea acelor a in vietia s'a decisu inca atunci. — Totusi pâna in diu'a de astadi nu s'a realizatu intr'a-deveru, din acele nici baremu un'a singura. Ce — marturisescu sinceru — cu atât'a mai reu mi pare, pentru ca mai alesu unele din acele propuneri s'aru fi potutu realisá fâra nici o greutate mare si fâra spese, si pentru ca sum tare convinsu ca o corespunditorie executare a acelor'a, aru fi produsu si pâna acum însemnate efecte salutare. De aru dá Ddiu, cá unoru prea zelosi dd., cari mi-au promis conlucrarea lor, sa le succeda a midiloci in fine, cá acele propuneri modeste, sa fia câtu de curendu realizate si chiaru in sensulu lor adevératu! — Unele dintre acele propuneri prea bine si foarte usioru s'aru poté fi realizatu insusi in calea bisericesca, si nu me indoiescu ca multu aru promová între poporeni, interesarea pentru cauzele bisericesci si scolare; si prin urmare nu putienu aru înaintá binele acelor'a, ba aru servi la vreme chiaru si istoriei nationale de unu isvoru foarte interesantu.

Coresp.

cá cele-lalte provincii sa fia sub a lui autoritate, adeca: Daci'a mediterana, si Daci'a ripósá; Misi'a a d'ou'a, Dardania, si provincia Prevalitana, si Macedoni'a a d'ou'a, si partea Panoniei a d'ou'a etc.

Aici vedemu, ca se aducu înainte atâtu Daciele cea mediterana si ripósá, câtu si Missi'a a d'ou'a cu numirile loru proprie. Dara déca a existatu pre atunci Missi'a a d'ou'a, apoi a trebuitu, dupa firea lucrului, sa fi existatu totu-odata si Missi'a prima, si prin urmare Missi'a intréga sub numirea sea acést'a, impartita in întâi'a si a d'ou'a, in superior'a si inferior'a, — Serbi'a si Bulgari'a de astadi. Inse stându acést'a, adeca numindu-se Missi'a cu numele seu propriu vechiu, ce-lu avea ea inea înainte de stramutarea legiuniloru prin Aurelianu, — apoi cum aru mai fi potutu avé locu lângă acésta numire inca si aceea a Daciei mediterane si ripósé, déca aceste d'oue provincie aru fi fostu preste Dunare, adeca in insasi Missi'a, si nu dincóce, in Daci'a lui Traianu?

Va sa dica: Déca Iustinianu prin Daci'a mediterana si ripósá aru fi întielesu partea de preste Dunare, cum afirma d. M., atunci pentru ce ore aru mai fi amintitu elu totu-odata si despre Missi'a, cându se dice ca aci, in Missi'a si nu ari, aru fi stremutatu Aurelianu legiunile sele, si ca pre acésta tíera o aru fi prefacotu elu in Daci'a sea, schimbându-i numele din Missi'a in Daci'a? Ce lipsa erá, cá, numindu-se ambe aceste párti ale Daciei lui Aurelianu, in mentionat'a novela, sa se mai amintesca deosebitu totu acolo inca si Missi'a, carea acum incetase de a se mai numi asiá prefacându-se in Daci'a, si inca in cea mediterana si ripósá dupa parerea dlui M.?

As'ta totu atât'a aru însemná, cá si cându noi cei de adi amu dá Ardélulu nostru o numire nóua

mâniloru locuitori in giorulu Sabiului pareri pentru, si contra cálei ferate de claditu dela Sabiu pre la Turnu-rosiu, Rimnicu si Pitesti, fiindu inse ca acésta cale este de mare însemnatate pentru locuitorii români din ténutulu Sabiului me simtu si eu cá unulu care locuiescu aici, chiamatu a contribui, cu sciintia si esperintia mea la deslegarea acestei cestiuni.

Nimenea nu poté negá schimbările cele mari cari le aduce cáile ferate societáti omenesci fatia cu averea, cultur'a si sciintia. Cetátile le apropia un'a de alt'a asiá, de locuitorii si potu schimbá cu înlesnire produsele sele economice, cu cele industriale. Piatiele tieriloru prin folosirea telegrafulu si a cálei ferate stan in acea legatura, de lips'a într'unu locu se poté acoperi cu pretiuri moderate prin prisosulu ce se afla in altu locu. Cáile ferate mai au si acea însusire de înlesnescu folosirea talenteloru si a poterei fisice, fiindu ca lucratorii potu fâra spese mari caletori acolo unde se platesce sciintia si lucrulu lor mai bine.

Interogarea acum inse este, ca ore cere înteresulu româniloru locuitori in ténutulu Sabiului cládirea cálei ferate dela Sabiu pre la Turnu-rosiu, Rimnicu la Pitesti.

Români locuitori in giorulu Sabiulu se ocupa unii cu economi'a câmpulu, alii cu taiatulu lemneloru de lucru si de focu, cu lucrutulu peiloru de óie si de capra, cu negotiulu porciloru, cu economi'a oiloru, cu negotiulu producteloru crude precum este lân'a, pei, cu taierea oiloru si a porciloru, producându seu si unsóre. — Meseriasi de totu putieni. Economii de vite si pascu oile sele pre câmpiele Romaniei dealungulu Dunarei incependu dela Giorgiu pâna la Braila, i'era produsele lor adeca lân'a si peile, precum oile si porcii de taiatu si de negotiu le aducu partea cea mai mare din Romania, pre cându de aici din causa cálei cei rele se esportéza putiene cara, hamuri, sierpare, glajerei, funii, si ce-va feru.

Calea acést'a dela Sabiu prin Turnu-rosiu pâna la Căneni se afla in stare buna, de acolo inse atâtu cátra Pitesti pâna la Curtea de Argesiu câtu si pâna la Rimnicu in stare primitiva, in unele locuri lângă Oltu asiá de angusta si greu de suitu, de la cea mai mica miscare laterale trasor'a scapata in Oltu. Podu statatoriu preste Oltu pâna la Slatin'a in josu in departare la 25 miluri nu se afla, asemenea lip-sescu podurile cu totulu preste unele váli cari la ploii îndelungate cresc asiá de mari, de nu le potu trece trasurile, si atunci comunicatiunea este întrerupta. Din acésta cauza calea dela Sabiu prin Turnu-rosiu la Rimnicu séu Pitesti este putienu umblata, ospetarie mai mari lipsescu cu totulu, i'era

precum e d. e. Transilvani'a si apoi venindu vorb'a despre densulu, l'amu numi cu ambele-i numiri întielegându inse prin fia-care câte o tíera de osebita.

Deci ori Daciele, fâra Missi'a, ori acést'a fâra Dacii aru trebui sa ocure in novel'a lui Iustinianu, dara nici decum tóte de odata, déca desu amintitele d'oue provincie aru fi fostu preste Dunare.

2. Partea de preste Dunare, unde ne îndrépta d. M. sa cantámu Daci'a mediterana si ripósá, de cátra cei mai multi scriitori vechi se numesce totu cu numele ei celu vechiu: Missi'a, si nu Daci'a, chiaru si dela Aurelianu incóci, i'era cându acei'a amintescu despre Daci'a, întielegu prin acést'a pretotindenea Daci'a lui Traianu, ceea ce n'aru fi potutu face in modu logicu, déca Daci'a mediterana si ripósá aru fi fostu preste Dunare, adeca insasi Missi'a.

As'ta o cunóscemu cu deplinatate din împártirea imperiulu romanu prin Constantinu Marele, despre care impartire scrie Zosimu urmatóarele: „Constantinu (imperatoru) cele ce bine erá tocmité amestecându, (acestu istoricu câtu tóte ludele lui Constantinu a miciorá se silesce, pentru cáci elu pagánu fiindu, lucrurile lui Constantinu nu-i place), si tulburându pre tóta stapánirea, care un'a preste totu erá, in patru stapániri au împártitu-o. Deci unci obladiutori au datu totu Egiptulu cu Livi'a, Pentapolis . . . Missi'a (acést'a precum este Dobrogea, aiurea au invetiatu . . . Altu'a au datu Macedoni'a, Tessali'a . . . Iliri'a si Daci'a . . . si Trivali'a si Panoni'a pâna la Valeri'a si Missi'a cea de susu etc.)

Din acést'a se vede, ca si imp. Constantinu Daci'a o numesce cu numele ei celu adevératu, si

*) Zosimu cartea 2. Ieronimu la acést'a-si anu si Idatie — dupa Cantemiru T. I. pag. 333 si 334.

FOISIÓRA.

Contr'a critica.

la

Critic'a dlui I. M. Moldovanu.

(Vechi'a Metropolia de N. Pope'a)

(Urmare.)

Asiá dara din cea vechia a Dachiei otarire (pre câtu adeca romanii la imperati'a sea o au adaosu) curatu se întielege sa fia coprinu atât'a locu, câtu astadi tienne Olatulu Temesivarului din tier'a ungurésca cu Ardélulu si tier'a munténésca, si Moldavi'a impreuna cu Bugeaculu, si cu atât'a pentru tierile cele vechi a Dachiei, pre câtu propozitulu nostru destulu a fi socotindu, mai multu nu vomu lungi, i'era cetitoriulu de va vrea inca a se mai indetuli, cerce la Jornandu, la Gloverie, la Bunfiniu si Ortelie, cari foarte cu deadinsu pentru Dachia, pentru tierile si pentru noródele ei cele vechi au scrisu.

De aici se vede dara ca Daci'a mediterana si cea ripósá se tienne de Daci'a lui Traianu, cá párti întregitóre ale acesteia.

Dara, cumca aceste d'oue provincie nu le potemu aflá dincóde de Dunare, cum dice d. M., ne potemu convinge si din urmatóarele:

1. din cuvintele proprie ale imperatulu Iustinianu insusi, coprinse in Novel'a a XI., prin carea se infintia archiepiscopatulu séu esarchatulu din Iustinian'a prima, amintita si mai susu precum si in „v. m.“; cáci in acea Novela se dice apriatu: „cá episcopulu Iustinianei prime cá alu loculu nascerei noastre sa fia nu numai metropolitu, ci si archiepiscopu si

portatorii negoiului cu lână, pei sau alte produse suntu siliti a schimbă carausii in calatori'a dela Pitesti pâna la Sabiu in departare de 18 miluri, de 3 ori si a descarcă marfa; fiindu ca carausii dela Pitesti nu voiescu sa vina cu marfa incarcata pâna la Sabiu, avendu temere ca voru remané vitele lor de ostenele pre cale. Economii de vite inse cându calatorescu la turmele sele in Romani'a suntu siliti a merge sau calări pre calea către Pitesti, sau, preferendu calea cea buna, a incungiurá pre la Brasiovrul, Timisiu, si Ploiesci. — Iera pentru multele mii de oi care le aducu acasa spre taiare li se trage dela tóte satele prin care trecu tácsa sub numire de desdaunare pentru ierb'a care o pascu dealungulu drumului. Comca vitele, calatorindu tómn'a 10—15 zile, perdu din grasime sea prin urmare aduse pre calea ferata aru fi cu spese mai putiene póte sci ori si cine care are cunoscintia despre acésta economie.

In anulu trecut pre cându Transilvani'a din caus'a ploiloru indelungate avea lipsa de bucate, se transportá către Sabiu pre calea Brasiovrului intinsu cucurudiu adusu pre la Ploiesci si Brasiovrul in Transilvani'a, pre cându cerealele arvunite in Romani'a in distantia de 10 miluri dela Sabiu in giurulu Râmnicului remasese ne importate din cauza ca nu era posibilu a strabate cu trasur'a incarcata incóce. — Deci cine cunósce greutátile cu care are a se luptá poporul român din ténutul Sabiului pre calea acésta de comunicatiune in afacerile sele cu Romani'a, si ii voiescu binele, nu va poté dori cá starea presenta a călei Sabiu, Râmnicu, Pitesti, sa remana cum se afla acum.

Ténutul Brasiovrului are totu asemenea populatiune cu aceea ocupatiune cá si alu Sabiului afara de negoiulu si taiatulu porciloru. Pâna nu era cladita calea preste Timesiu la Ploesti economii de vite calatori'au la turmele sele in Romani'a mai totu calári cá si românii nostri din giurulu Sabiului, iera cându i—si aducea produsele sele dela vite era siliti pre calea cea rea pe la vam'a Buzului a insirea câte 3—4 parchi de boi la unu caru; pre cându acum'a calatorescu cu carale sele si i—si aducu cu inlesnire si putiene spese, produsele a casa spre vendiare. — Si acolo voru fi fostu unii ómeni de parere cá si acum'a la noi cumca prin deschiderea către Brasiovr, Timisiu, Ploesti românii din cauza ca suntu lipsiti de capitaluri mari si de industrie voru deveni prin concurentia streiniloru proletari. Activitatea romániloru insa din Brasiovr si inpregiuru au aretat contrariulu. Amu cunoscutu negoiatori onesti români in Brasiovr de cari mi se spusera cá au venit acolo cu unu capitalu numai de cateva sute de florini, inse dupa ca au repausatu au remasu de ei averi insemnate.

Miss'a asem nea, împartita in cea de susu si de josu, si nu: Daci'a mediterana si ripósa.

Mai incolo, totu acésta ne adeverece si insusi Procopiu, la care se provóca d. M. in critic'a sea. Acestu scriitoru vechiu, din dilele lui Iustinianu, scriindu despre cetátile si fortaretiile edificate si renovate prin Iustinianu imperatulu, anumesce totu-odata si tierile in cari se edificara acele cetáti si fortareti, si intre acestea amintesce deosebitu despre Daci'a, Missi'a, Panoni'a, Iliriu, Scithi'a etc.

Iera ce scrie elu in cartea 4. c. 5., si inca chiaru la loculu, la care se provóca d. M. — dara numai se provóca fára cá sa fia citatu si cuvintele: „Pre lângá Daci'a“ dice „cura Dunárea, carea din partea din a steng'a incepe a despartí pre Varvari, iera din a drépt'a tienu romanii Daci'a carea ripensis adeca malurósa o chiama (cáci rip'a latinesce sa intielege malulu seu tiermurile apei, adeca in Daci'a depre tiermurii Dunárei).“*)

Intrebu: pre lângá care Dacia dice Procopiu ca cura Dunárea au nu pre lângá Daci'a cea adevérata a lui Traianu? Cáci, déca s'aru intielege partea de preste Dunáre, cum se vede ca crede d. M., atunci cum aru fi potutu óre acél'a-si Procopiu adauge: „iera din a drépt'a tienu romanii Daci'a carea ripensis o chiama?“ cându se scie, ca nu numai acésta particica adeca Daci'a ripósa, ci intréga partea drépt'a a Dunárei pâna in Marea-négra se aflá in posesiunea romaniloru. Prin urmare aru fi scrisu Procopiu: iera din a drépt'a tienu romanii „Daci'a“ preste totu, si nu numai „Daci'a ripósa“ in parte, déca aru stá parerea celoru ce afirma, ca prin „Daci'a“ de mai susu s'aru intielege partea de preste Dunare.

*) A se vedé la Cantemiru T. II. p. 106 seqq.

Precum in genere se scie, negoiulu Brasiovrului cu Romani'a se afla de presentu mai totu in mânilor româniloru pâna inca si produsele industriei sasesci se cumpera de români si se tramitu spre vendiare in Romani'a, iera economii români de vite din giurulu Brasiovrulu se afla intr'o stare cu multu mai inaintata decâtu acelor din ténutul Sabiului, ce fára medloculu căiei de comunicatiune nu era cu potentia.

De óre-ce au fostu româniloru din ténutul Brasiovrului de folosu cladirea căiei de comunicatiune dela Brasiovr prin Timisiu la Ploiesci si acum se silesu din tóte poterile pentru esoperarea liniei ferate totu pre acolo, nu póte fi nici româniloru din ténutul Sabiului cladirea căiei ferate dela Sabiu pela Turnu-Rosiu la Pitesti spre dauna, déca nu voru fi trândavi, si voru siedea cu mânilor in senu, ce inse pâna acum nu se pré vede. — De doritu inse aru fi déca inteligenti'a româna din acestu ténutu aru folosi tóte ocasiunile potrivite de a indemná pre poporu, sa duca o viétin morala si sa dea baetii la inventiatur'a meserielor, de care românii in tóte pártile au lips'a cea mai mare.

Proiectulu de lege despre organizarea fundului reg.

(Testulu, in care s'a prezentatu consiliulu de ministri d'in partea ministrului de interne.)

Partea I.

Despre organizarea jurisdictiuniloru fundului reg.

§. 1. Scaunele si districtele fundului reg. cari sustau de presinte si essercita dreptulu de jursdictiuni, precum suntu scaunele: Rupea (Cohalmo), Mediasiu, Cincu-Mare, Sabisiu, Sedisióra, Oresti'a, Sabiu, Mercuri'a, Nocrichiu, si districtulu Bistritiei si alu Brasiovrului, remanu si pre venitoriu jurisdictiuni independente in estensiunea lor de pâna acum.

§. 2. Cetátile libere reg. cari se afla de presinte in fundulu reg. si a-nume Bistriti'a, Brasiovrul Sabiulu, Sedisióra, Sabesiulu si Oresti'a voru formá si pre venitoriu o jurisdictiune d'impreuna cu scaunele si districtele pre a căroru terenu jacu.

§. 3. In fruntea fia-carei jurisdictiuni a fundului reg. sta comitele sasescu (Comes), care in fia care jurisdictiune essercita drepturile comitelui suprimu stabilite in art de lege 42 d'in 1870. — Comitului sasescu i se da spre dispusatiune unu presonalu corespondietoriu.

§. 4. Art. de lege 42 d'in 1870, care tratédia despre regularea jurisdictiuniloru, se va estinde si a sup'r'a fundului reg. inse cu urmátorele modificatiuni:

§. 5. Numerulu totalu alu membriloru, cari for-

Stándu acestu adeveru, pré lesne se póte pricepe si amintirea ce o face Procopiu despre Daci'a ripósa de dincolo de Dunáre; in privinti'a acésta inse me voiú dechiará mai la vale.

Mai departe, totu acél'a-si scriitoru si totu acolo are acestea: „... Acestea suntu cetátile, dice Procopiu, carele singuru Traianu in Daci'a le-au facutu. Iustinianu le-au prefacutu, si cu osteni romani pre vremile lui pentru paz'a imperatiei le-au intaritu“ etc.

Intrebu: óre preste Dunáre, ori in Daci'a sea a ziditu Traianu cetátile acelea?

Enumerándu apoi cetátile din Missi'a Procopiu, scrie la c. 7: „In Missi'a dara, in tiermurile Dunárei trei cetáti de-arendulu suntu, Saltopirgulu, Dorostolulu (acést'a-i Dristorulu) si Sichidav'a etc.“

Dupa acestea insira cetátile care le-au edificatu Iustinianu in Scithi'a etc.

Iera lornandu pentru Vandali c. 5 scrie: „Iera eu Daci'a cea vechia chiamu, carea acum o sciú toti, ca o tienu Gepidii, care tíera este din patri'a Missi'a preste Dunáre, si cu muntii cá cu o cununa este incinsa.“*)

De ce „improtiv'a Missiei“ si nu improtiv'a „Daciei“ celei nóue seu a lui Aureliana seu macaru si a Daciei mediterane si ripóse“, déca acésta parte de preste Dunáre s'aru fi numitu asiá?

Dara chiaru si la P. Maioru, dupa care se vede a se fi luat d. M., si anumitu la partea din ist. bis. c. 3 p. 171 seqq., unde se tractédia despre episcopiele de dincolo de Dunare, inca totu Missi'a si nu Daci'a se numesce partea de preste Dunáre.

3. Daci'a lui Traianu iera-si se tienea pre atunci de imperiulu romanu, reocupándu-se prin Iustinianu imperatulu si aneclándu iera-si acél'a-si imperiu,

*) Cantemiru Tom. II p. 101.

médi'a jursdictiunea si cari conformu §-lu 19 a mentionatului art. de lege, au sa aléga comitetulu municipalu, se va împarti astfelu, in cátu de regula pentru fia-care 500 de locutori sa se aléga unu membru in comitetu, numerulu totalu alu membriloru comitetului nu póte se fia mai micu de 40 si mai mare de 120.

§. 6. Membrii comitetului municipalu se voru impartii intre orasio si cele-lalte párti ale municipielor in modulu urmatoriu: scaunulu Sabiului si districtulu Brasiovrului diumetate a numerului totalu alu membriloru comitetului o va do cetátile libere reg. Sabiulu si Brasiovrulu; in scaunulu Mediasului, alu Sedisiórei, Sabisiului si Orestiei, precum si in districtulu Bistritiei orasiole cu acelu-a-si nume voru avé sa deie numai doue din cinci párti a numerului totalu alu membriloru comitetului. In scaunulu Rupei, alu Cincului-Mare, alu Mercurei si Nocrichului orasiole cu acela-si nume voru avé sa deie numai un'a din cinci párti a numerului totalu alu membriloru comitetului municipalu.

Membrii comitetului municipalu se voru impartii intre cele-lalte párti ale municipiului.

§. 7. Fia-care municipiu determina numerulu membriloru pentru scaunulu orfanalu centralu; precum si numerulu functionariloru, cari suntu insirati in partea IV. a art. de lege 42 din 1870. cá organe corespondietórie, alu căroru personalu si cercu de activitate, se va defige si preserie in unu statutu, ce va avé ase creá in sensulu §-lui 91 alu art. de lege citatu mai susu.

§. 8. Cetátile libere reg. din fundulu reg. se voru organizá dupá normele art. de lege 18 din 1871 referitórie la orasiole cu magistratu regulatu. Cu privire inse la afacerile regulate prin §§. 24, 25 26 si 65, precum si prin partea VIII. a mentionatulu art. de lege, cetátile reg. se voru scóte de sub juredictiunea scaunelor si districtelor respective si se voru supune nemidlocitu ministrului de interne.

§. 9. Cetátile libere din fundulu regescu se voru organizá de-odata cu scaunele, seu districtele, cu cari suntu incorporate.

§. 10. Pâna cându nu se va fi finitu reorganizarea fundului regescu jurisdictiunele ins'rate in § 1 potu sa se impreuna mai multe la olalta si sa formédie o singura jurisdictiune, dara numai cu aprobarea ministrului de interne, care apoi va cere si consentiementulu dietei la o asemenea impreunare.

Dupa finirea organizatiunei ori si ce schimbare pre teritoriulu jurisdictiuniloru se va poté face numai prin legislativa.

Partea II.

Despre organizatiunea si cerculu de activitate alu Universitátei natiunei sasesci.

si asiá lesne há chiaru in interesulu administratiunei publice erá, cá Daci'a lui Traianu sa se subordine in cele bisericesci esarchatulu din Iustinian'a prima seu Ocrid'a, de care si asiá numai prin Dunáre se despartia.

Si cumca Daci'a lui Traianu in dilele lui Iustinianu se tienea iera-si de imperiulu romanu, e lesne de doveditu. Asiá Procopiu in cartea 3 c. 14, de resbelulu Galiloru**) scrie acestea: „Turnulu, dice, carele de ceea parte de Dunáre odinióra Traianu imperatulu facuse, ... pre acést'a si altele din pregiurulu lui, Iustinianu imperatu, cá pre niseo locuri, ce era de mossi'a si de stapánirea románésca, le-au giuruitu Antiloru si Selaviniloru etc.“

Totu acolo: „Gepidii, dice, cari mai denainte tienea cetatea Sirmium si tóta Daci'a, Iustinianu imperatu dupa ce a uscosu a cea tíera din mânilor galiloru etc.“

Totu acolo-si: „Imperatulu (Iustinianu) câte-va locuri din Daci'a au datu Eruliloru etc.“ Si iera-si: „... iera dupa ce au vedutu ca a-ti gonitu din tóta Daci'a pre Goti etc.“ Si in fine: „Tóte locurile acelea (din Itali'a, Daci'a, Iliri'a si Traci'a) sub oblastia imperatiei romaniloru suntu.“

Dara si insusi imperatulu Iustinianu in novel'a sea mai susu citata, inca ne adeverece acést'a dicendu: „De óre-ce in presentu, cu ajutoriulu lui Ddieu, imperiulu nostru asiá de tare a crescutu, incatu a mberipele Dunárei suntu pline de cetátile nóstre etc.“

(Va urmă.)

**) Cantemiru T. II. pag. 99 seqq.

§. 11. Universitatea nației sasesci consta din trei-dieci de membri, pre cari i alega jurisdicțiunile din fundulu reg. și e cele libere reg. incorporate, pre trei ani și în următoarea proporțiune: Scaonulu Sabiului și districtulu Brasioului trimitu câte trei membri, cele-lalte jurisdicțiuni ale fundului reg. câte doi; cetățile libere reg. Sabiulu și Brasioulu câte doi; Bistrița Mediasulu, Seghisió'a, Sabesiulu și Orestia câte un membru.

La casu cându în sensulu § 10 alu acestei legi s'au împreună mai multe jurisdicțiuni laolaltă, atunci jurisdicțiunea formată prin o asemenea împreunare va alege atâtia membri, câti aru fi avutu sa alege, după dispozițiunile de mai sus, fie-care din jurisdicțiunile împreunate.

§. 12. Presedinte alu universității naționale sasesci este comitele sasescu.

Vice-presedinte alege universitatea dintre membrii sei.

§. 13. Universitatea nației sasesci tiene pre fie-care anu o adunare mare ordinaria, pre carea o conchiama comitele sasescu, care totu-odata este îndetoratu, că la dorința a sieșe jurisdicțiuni sa conchieme universitatea la o adunare straordinaria.

§ 14. Agendele universității sunt:

- a) Stabilirea ordinei de dî.
- b) Administratiunea averei jurisdicțiunilor, din fundulu reg., carea și până acum s'a administratu prin universitate, precum și dispunerea asupra acestei averi.
- c) Imprumuturile, cari împovăredia acesta avere.
- d) Procurarea și instrainarea averei cardinali.
- e) Votarea bugetului anualu și esaminarea socotelorlu de încheiere.
- f) Stabilirea numerulu și organizatiunea funcționarilor, precum și a salariilorlu presedintelui și ai a angajațilorlu.

g) Alegerea și controlarea funcționarilor universității, liberarea lor de responsabilitate, suspendarea lor din oficie și ordonarea investigațiunei disciplinaria.

h) Controlarea caselorlu ce stau sub inspecțiunea și administratiunea ei.

i) Inspecțiunea asupra fundațiilorlu create din averea ce o administrădă.

§ 15 Numai cu aprobarea ministrulu de interne se va poté esecută unu concludu, care se va referi a) la dispozițiunile despre avere, b) la stabilirea bugetulu, c) la instrainarea imobilelorlu, d) la contractarea de imprumuturi, e) la încheierea sêu desființierea de contracte ponderose, cari nu obvinu în bugetulu votatu, f) la sistemisarea de oficie nouă, sêu la desființierea celorlu esistente.

Dacă ministrulu de interne, în cursu de patru-dieci de zile, încependu dela ziua presentărei, nu 'si va dá parerea, atunci concludese prezentate se privescu de aprobate și se potú esecută.

§. 16. În privința administratiunei și folosirei averei, ce este proprietatea tuturor jurisdicțiunilor, decide universitatea nației sasesci în numeru completu. În privința administratiunei și folosirei acelei averi, care este proprietatea jurisdicțiunilor singuratece decida și dispunu numai acei membri ai universității nației sasesci, cari suntu alesi de jurisdicțiunile respective.

§. 17. Copiele autentiate și legitimate ale protocoalelor universității au de a sa trimite ministrulu de interne în restempu de treidieci de zile, încependu dela încheierea sesiunei. La cererea unui-a dintre ministri au de a sa tramite fără amenare și protocoalele.

§. 18. Cu esecutarea acestei legi se insercinădă ministrulu de interne.

B r a n u 14 Februaru.

Prea venerabilulu consistoriu archidicesanu gr. or. din Sabiu au ordonatu onor. preotie în cele 2 cercuriale de sub nri consistor. 889 și 890 din 1872, dara cu deosebire în celu din urma (nr. 890), în care prea parintiescu ne invetia și demanda că, cu ocaziunea secerisului, culesului viiloru etc. a se aduna contribuiri bene-vole, dela crestini, acelea apoi ale prefate în bani, și a înființa fonduri. În modulu acest'a — intru adeveru celu mai potrivit, — se potú câștigá sume mari și formá fonduri însemnate pentru diferite scopuri. Presce avendu în privire înainte de tôte fondulu scolaru și bisericescu apoi altele. Nu de mai mica — putiena însemnată, bá inca cu multu mai mare, — este cerculariulu prea venerabilulu consist. nr. 889 — din 1872 totu în acel'a-si nr. alu „Telegr. Rom.“ 87—1872; și în care ordonădă stensu a se face către un'a și către alt'a. Acést'a forméza marea inventarie unde se se tréca tôte bunurile bisericesci

și scolastice. Si a câștigá și înființa inca e greu — e fôrte greu de multe ori, dara a pastrá și grigi bine e cu multu mai greu.

Deci aceste 2 cercuriale fusera de totulni totu prea bine venite și prea potrivite unulu cu altulu.

Deci dara, pentru că sa potemu fi multiamitori și recunoscatori către toti bine-facatorii nostri nu trebuie alt'a, fără: a) starniti'a din respoteri pentru sterpirea tuturor moravoriloru și obiceiurilorle, și b) înlocuirea lor cu cele bune, în întiele-sulu susu amintitelorlu cercuriale. Déca vomu urmă noi intru tôte prea întieleptilorlu nostri conducatori, atunci apoi, dara numai atunci, vomu potea asceptá — sperá, — ca Ddieu va tramite bine-cuvențările sele asupra nōstra; atunci apoi cu adeveratu „vi'a va dá rodulu seu și pamentulu odraslele sele.“ — Zaharia c. 8 v. 15. „Vi'a vōstra nu va slabi în tiera, nici rōd'a pamentulu vōstru voiu strică, ci voiu deschide sghiaborile ceriului și voiu versá bine-cuvențarea mea vōne, până va fi destulu, déca ve ve-ti întorče către mine.“ Malahi'a c. 3 v. 10—12.

Noi amu fi cele mai nefericite ființie pre pamentu. déca din propi'a nōstra — patania, — esperintia nu amu invetiá. Noue, celorlu ce eramu în întunereculu celu mai obscuru ne-au resaritu lumina; iéta sōrele ne încaldiescu și ne luminéza! cine nu vede lumin'a și cine nu semte caldura lui? Multi, intru adeveru, multi au doritu, — bá s'au și luptatu cu armele în mână, că sa dobōre jugulu și sa frānga caten'a robiei, — sa véda lumin'a, sa semte caldura și sa se bucure de libertate, inse dorere! ei n'au potutu fi fericiti!! inse noi — noi, — lauda și marire lui Ddieu și bravilorlu nostri barbati — suntemu fericiti.

„Fericiti suntu ochii vōstri, căci vedu; și urechile vōstre căci audu... Căci multi proroci și drepti au doritu sa vada cele ce vede-ti voi, și n'au vedutu: și sa auda cele ce auditi voi, și n'au auditu“. Mateiu c. 13. v. 16—17.

Una teologu.

R o m a n i ' a .

Cestiunea joncțiuniloru drumurilorlu de feru cu Romani'a s'a desbatu în camer'a deputatilorlu în 19 și 20 l. c. și s'a terminatu cu respingerea proiectulu de joncțiuni. Pentru că se aiba și publiculu nostru o icōna despre tratarea afacerii acestei'a în camer'a din Romani'a reproducemu în estrasu cuvențarea unui'a din primii parlamentaristi ai Romaniei.

În sedinti'a dela 19 după altii ia cuvențulu Michailu Cogalnicu și arata ca discussiunea de astadi și votulu camerei voru fi mai mari decât ori-care altulu, căci cându e vorb'a de lucruri interioare, ele suntu reparabile, pre cându aci e vorb'a de legatur'a țierei nōstre cu unu statu puternicu pre mai multu de jometate fruntarielu nōstre, cu unu statu mare alu cărui glasu nu potemu decâtu a-lu ascultá. Ne-amu legatu nu cu state, ci cu companii cá a lui Strussberg, și autonomi'a nōstra erá periclitata, amenintiata. Astadi e ce va și mai gravu: ne legămu cu Austro-Ungari'a regenerata, care în ultimii ani ni s'a aretatu favorabile. Acést'a insa ne impune datori'a de a asceptá cá Austri'a sa nu ne cêra a ne sacrificá interesele.

Amu combatutu acést'a joncțiune din convingere, căci — în aceea ce privescu guvernulu — nu aprōba conduit'a sea politica. Joncțiunea cu Ploiescii e cea mai periculōsa. Cestiunile economice suntu eminaminte politice și cându tōta țier'a nu vrea sa dea strainilorlu interesele economice, suntemu în dreptu a nu dá acést'a joncțiune, care e și o cestiune financiaria, și politica, și strategica. Acum 3 ani Russi'a ceru revisiunea tratatulu de Parisu pre ce motivu puternicu? Pentru că Romani'a si-a creatu drumuri de feru, ca prin linielu sele comerciale și strategice Romani'a a dobanditu o importantia nepotrivita cu întinderea sea.

În fati'a acestorlu vorbe, putemu votá noi joncțiunile fără a ne gândi la consecințiele lor, cându ele léga nisco linii ce pornescu din centrulu Europei?

Prin tratatulu de Parisu, Romani'a e menita a fi unu bulevardu, unu echilibru între Russi'a Turci'a și Austri'a, 'și are datori'a de a fi neutra și către un'a și către alt'a. Acést'a forméza marea nōstra țaria și aperiare, sa nu urmămu nici o politica straina, ci nationale, cá Serbi'a.

Ce facemu prin aceste joncțiuni? Dămu Austriei tōte pasurile. Prin joncțiunea dela Ploiesci punemu Bucurescii în fati'a Austriei, precum lassii suntu în fati'a Russiei. Cându eramu copilu, ne-amu culcatu în Moldov'a cu Voda Sturza pre tronul și a dōu'a di ne-amu desteptatu cu elu prisioneru.

Franci'a erá sa faca resbelu cu Belgi'a pentru drumurile ferate, iéra noi permitemu Austriei a ne aduce companiele ei de constructiune. Luxemburgulu a resistatu multu la cererile Germaniei de a pune mână pre linielu-i ferate. Noi de ce sa nu ne gândimu ca îngreuiemu positiunea puterilorlu ce ne aperi, favorindu mai multu pre alt'a? Si apoi un'a din cauzele invingerei Franciei nu fura și junctiunile ce dedese Germaniei, și pre cari se transportá într'o singura di câte 600,000 de germani?

Dara financiarmente, puté-vomu construi 4 puncte atâtu de mari și de grele, încátu fie-care kilometru va costá unu milionu? Si unde suntu studiile facute? Nicairi, căci n'avemu nici unu studiu facutu. Si, déca la Uzu nu se poté precisá nici chiaru punctulu de joncțiune, cu atât'a mai putienu nu se poté fipsá pretiulu chilometricu.

Se dice ca joncțiunile suntu necesarie, pentru ca bogatielu nōstre au sa tréca pre la noi. Nu e asiá. Acele bogatii voru ajunge la Giurgiu, Brail'a și Galati, care iérn'a nu potú face nimic'a. Dara chiaru admitendu ca va fi meren vêra, ce esportu se face? Ce marfa vine pre la Iticani? Suntu septamâni întregi, în care abiá câte unu trenu aduce marfa.

Prin urmare vomu plati tōta garanti'a, căci adliniela esistente, principale, n'aducu decâtu 1% și 6% le va plati țier'a.

Déca se dice ca Austri'a nu vrea. Dara ôre acést'a vointia care este? Si vointi'a Austriei s'a schimbatu după ministerie, politica și impregiurări. Odata Austri'a cerea cu ori-ce pretiu Oituzu, iéra nu Boz'a, căci vrea sa tréca prin Secui. Adi Austri'a are alte interese: vrea sa îndestuledie Brasioulu. Si, déca Austri'a dice nu vreau, și noi trebuie sa-i respondemu: nu potemu, căci ne sacrificămu interesele. Joncțiunea Ploiesci-Romani'a pururea amu refusat'o.

Dara se dice: sa remănemu fără joncțiune? Nu. Amu datu joncțiunea Itzkani, care pune pre Austri'a în positiune a ne luá 6 judetie ale Moldovei, sacrificându interesele întregi pârți de preste Milcovu, pentru ce? Pentru că sa ne dea Verciorov'a, la care ni se asigura ca Austri'a a consentitu.

Dara chiaru neconsentiendu Austri'a la joncțiunea Verciorov'a, ôre acea linia, care merge dela Dunăre și Craiova la Bucuresci va fi neproductiva? Comerçulu Europei va veni la Bazias și Verciorov'a, și va trece totu pre linielu nōstre principale.

Amu datu Austriei Vulcanulu și Oituzulu: sa-i mai dămu, inse nu puncte cari ne perdu.

D. Cost'a-Foru a spusu ca a consultatu pre deputati în conversatiuni particulare. Nu le recunoscemu, căci au fostu discussiuni, și voturi publice ale camerei. Cestiunea joncțiuniloru s'a desbatutu nu de 7, ci de 21 delegati: s'a votatu punctulu Vulcanu, apoi Ocn'a-Adjodu. Boz'a s'a refusat. Pentru ce? Pentru ca e pré aprōpe de Bucuresci și taie comunicatiunea între Romani'a și Moldov'a. e venitu d. St. Grecu s'a propusu Temesiulu, camer'a a refusat și d. St. Grecu erá chiaru sa-si dea demissiunea. Ei bine, cum ministrulu a potutu primi aceste puncte?

Guvernulu austriacu vine și propune cá elu se construiésca acele joncțiuni, elu care pentru drumurile lui interioare nu cere sa i se voteze bani. Ôre acést'a nu trebuie sa ne descepte? D. Cost'a-Foru combate subventiunea, căci aru dá Austriei dreptulu de controlu. Déca e asiá, garanti'a e și mai rea, căci în totu anulu Austri'a aru dice guvernulu nostru ceea ce dicemu noi companiilorlu straine, și acést'a până la sfersitul concessiunei.

Déca aru fi sa alegemu, aru fi subventiunea: Elveti'a Franci'a etc. dau subventiune liniei de submuntele St. Gothard.

Pentru aceste motive, dseu va votá în contr'a joncțiunilorlu, căci camer'a a otaritu punctele de mai înainte și, déca Austri'a nu vrea, nici noi nu potemu. Austri'a are nevoia sa vie la Marea-Négra și Dunăre, iéra nu noi, cari vêra avemu Dunărea și iérn'a linia Itzkani spre s merge în Europ'a. În cestiunea organizărei bisericiei, d. Cost'a-Foru dicea ca, ori câtu de mici suntemu, avemu dreptulu a refusá ori-ce unei mari poteri. Se o facemu acést'a aci, căci, de se voru votá joncțiunile, preste 7 ani ne vomu tredí cu o datorie de 400 milliōne. Dea Dumnedieu sa me insielu.

Déca inse se va luá în considerare conventiunea atunci voiu propune Turnu-Rosiu, cá mai preferibili, decâtu Boz'a și Temesiu.